

'Sociale contacten bij ME/CVS'

T.J.Janssen (632980)

23 April 2021

HAN Ergotherapie

EEN ONDERZOEK NAAR HET MAKEN EN ONDERHOUDEN VAN VRIENDEN BIJ JONGEREN IN DE LEEFTIJD VAN 16-27 JAAR MET ME/CVS (DIE AANGESLOTEN ZIJN BIJ DE FACEBOOKGROEP MEETINGPOINT PRIVÉ).

Blz. 1-2

Een korte samenvatting van het onderzoek en een inleiding rondom het onderwerp.

Blz. 3-5

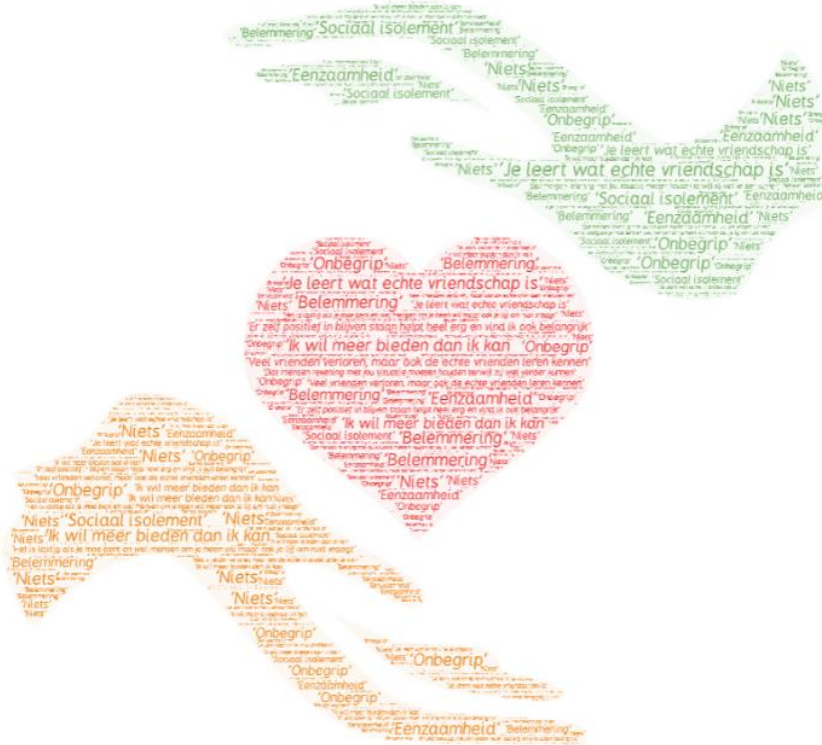
Toelichting van de gebruikte methode en resultaten.

Blz. 6-7

Discussiepunten en conclusie van het onderzoek.

Blz. 7-8

Aanbevelingen en literatuurlijst.

Afbeelding 1: Antwoorden van jongeren op de vraag of ze in een aantal woorden kunnen beschrijven wat ME/CVS voor hen betekent op het gebied van vriendschap.

Introductie op het onderzoek

Geschreven door: Tosca Janssen

In samenwerking met de ME/CVS stichting

Jongeren met ME/CVS (Malgische Encefalomyelitis/Chronisch Vermoeidheidssyndroom) zien leeftijdsgenoten verder gaan, terwijl de klachten die ze ervaren vaak te belemmerend zijn om hetzelfde tempo vol te houden. Het ziektebeeld zorgt daarbij vaak voor onbegrip vanuit de omgeving. Juist voor jongeren is het belangrijk om steun te krijgen en dus voldoende (ondersteunend) sociaal contact te hebben. Maar in hoeverre lukt het jongeren met ME/CVS om sociale contacten te maken en te onderhouden? Dit artikel gaat daarnaast verder in op de tevredenheid over sociaal contact en de factoren die dit kunnen beïnvloeden. Daar gaat dit artikel verder op in.

De ME/CVS stichting heeft in 2020 een besloten groep (MEetingpoint Privé) opgericht. Naast het sociale contact is onderzocht wat het effect van deze facebookgroep is en wat er nog aan de groep verbeterd kan worden.

Er is een korte enquête verspreid binnen de groep MEetingpoint Privé en later ook vanuit een mailinglijst van de ME/CVS stichting. Twintig respondenten hebben hierin hun ervaringen gedeeld. De uitkomsten hiervan zijn geanalyseerd in Excel.

Uit de enquête is gebleken dat 65% van de jongeren met ME/CVS zich (heel) erg belemmerd voelt door hun klachten. Maar een klein aantal heeft dagelijks of meerdere keren per dag contact met vrienden. Meer dan de helft van de jongeren geeft aan dat de klachten hen belemmeren in het maken en onderhouden van vriendschappen.

Daarnaast zijn er voorzichtige verbanden gelegd, die door het kleine aantal respondenten niet vastgesteld kunnen worden maar wel aanleiding kunnen geven voor verder onderzoek. De verbanden zouden kunnen betekenen dat jongeren die grotere beperkingen ervaren minder tevreden zijn over het aantal vrienden en de frequentie van contact hebben met vrienden. Daarnaast heerst er een grotere eenzaamheid onder deze jongeren.

MEetingpoint Privé wordt weinig bezocht en de leden zijn niet erg actief in de groep. Wel wordt er 'redelijk wat' tot 'veel' begrip ervaren. Nagenoeg de helft van de respondenten die lid zijn geeft aan dat de groep effect heeft gehad, de andere helft geeft aan dat de deelname (nog) niets heeft opgeleverd. Er is behoefte aan meer activiteit.

Inleiding

Halverwege 2016 kreeg ik zelf de diagnose ME/CVS. Ik merkte dat ik het lastig vond om mijn sociale contacten te onderhouden en nieuw contact te maken. Nu, een aantal jaar later, ervaar ik geen klachten meer en ben ik benieuwd in hoeverre jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar met ME/CVS het lukt om sociale contacten te maken en te onderhouden.

Ziektebeeld en sociale gevolgen

Niet meer mee kunnen doen met leeftijdsgenoten, constante vermoeidheid en nog veel meer klachten: naar schatting is dit het leven van 20.000 kinderen en jongeren in Nederland met ME/CVS (ME/CVS Stichting Nederland, z.d.-a).

ME/CVS is een niet-aangeboren, chronische en complexe multisysteemziekte. Dit betekent dat het op meerdere systemen in het lichaam slaat. Naast vermoeidheid kunnen jongeren ook klachten ervaren rondom het immuunsysteem, het cardiovasculaire systeem, het centrale- en perifere zenuwstelsel, het neuro-endocrine systeem en het autonome zenuwstelsel (Gezondheidsraad, 2018).

Voor jongeren staat het leven in het teken van de vleugels uitslaan en het ontwikkelen van eigen identiteit. Jongeren met ME/CVS zien leeftijdsgenoten verder gaan, terwijl de klachten vaak te belemmerend zijn om hetzelfde tempo vol te houden. Activiteiten als uitgaan, sporten, naar school- of op kamers gaan zijn minder goed of zelfs helemaal niet meer uit te voeren (ME/CVS Stichting Nederland, z.d.-b).

Onbegrip

Jongeren krijgen te maken met onbegrip vanuit de omgeving. De klachten zijn voor anderen soms moeilijk te begrijpen. "Ik ben toch ook wel eens moe?" is een van 'de reacties die jongeren vaak te horen krijgen.

Onbegrip vanuit de omgeving kan leiden tot verschillende reacties bij jongeren met ME/CVS. Zo kan iemand zich terugtrekken, juist heel veel over de klachten praten of net doen of de klachten niet meer bestaand in gesprekken met anderen.

Wanneer sociale contacten vervagen of verdwijnen, krijgt de jongere ook minder sociale steun. Dit kan leiden tot stress, somberheid en eenzaamheid. Deze factoren kunnen op zichzelf weer lichamelijke effecten hebben (Blok & Houtveen, 2011, p. 58).

Uit onderzoek van Van Beuningen en Moonen (2014, p.7) is gebleken dat steun krijgen bij jongeren (18-30 jaar), juist bij deze leeftijdsgroep, sterk samenhangt met geluk en welzijn. Coumans (2020) vult hierop aan dat regelmatig sociaal contact en de beleving hiervan sterk samenhangt met de tevredenheid van het leven bij jongeren (18-25 jaar).

Uit bovengenoemde onderzoeken komt duidelijk naar voren dat het voor jongeren belangrijk is om voldoende betekenisvol contact te hebben. Maar in hoeverre lukt het jongeren met ME/CVS om sociale contacten te maken en te onderhouden? Welke factoren beïnvloeden dit en hoe is de tevredenheid over sociale contacten? Daar wordt in dit artikel verder op in gegaan.

MEetingpoint Privé

In 2000 is er een contactgroep (MEetingpoint) voor jongeren en ouders van jongeren met ME/CVS opgericht. Het doel van deze groep is om jongeren met elkaar in contact te brengen en leden van informatie te voorzien (ME/ CVS Stichting Nederland, z.d.-d). Recent is daar een nieuwe facebookgroep uit ontstaan: MEetingpoint Privé. De groep is 17 november 2020 opgericht en telt op dit moment 65 leden. Het is een besloten groep die jongeren tot 30 jaar een plek biedt om ervaringen te delen en elkaar troost en hulp te bieden (MEetingpoint Privé, z.d.).

Afbeelding 2: Profielfoto van de facebookgroep MEetingpoint Privé

Er is onderzoek gedaan naar de bijdrage die de groep tot zover heeft geleverd en naar wat er nog verbeterd kan worden.

Er is onderzoek gedaan naar de bijdrage die de groep tot zover heeft geleverd en naar wat er nog verbeterd kan worden.

Methode

Onderzoek sociale contacten jongeren met ME/CVS

Beste respondent,

Allereerst veel dank dat je er over nadent om deze enquête in te vullen. Voor de opleiding ergotherapie doe ik (Tosca Janssen) onderzoek naar hoe jongeren in de leeftijd van 16-27 jaar met ME/CVS het contact met vrienden ervaren. De enquête start met een aantal algemene vragen, gevolgd door hoe jij het contact met vrienden ervaart. Afsluitend komen er nog een aantal vragen over de facebookgroep MEetingpoint Privé. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten. De gegevens worden anoniem verwerkt en worden weer verwijderd na afloop van het onderzoek. De uitkomsten van het onderzoek zullen worden gedeeld met de ME/ CVS stichting. Bij eventuele vragen kan een mail gestuurd worden naar T.Janssen3@student.han.nl

Afbeelding 3: Introducerend bericht van de verspreide enquête

Omschrijving onderzoeksmethode

Vorm en doel onderzoek

Dit onderzoek is een kwantitatief, gestructureerd, surveyonderzoek en heeft middels een anonieme internetenquête achterhaalt hoe jongeren met ME/CVS over diverse onderwerpen rondom vrienden en sociale contacten denken.

Kwantitatief onderzoek achterhaalt en beschrijft feiten, waardoor resultaten in getallen en/of cijfers uitgedrukt kunnen worden. Het doel is om objectief feiten en kenmerken in kaart te brengen. De gegevens die verzameld worden bestaan uit scores of getallen die statistisch geanalyseerd kunnen worden (Verhoef et al., 2019, p. 51). Het doel van dit onderzoek was om inzichtelijk te maken in hoeverre het jongeren lukt om contact te maken en te onderhouden, hoe tevreden ze daarover zijn en in hoeverre de facebook groep daaraan bijdraagt. De uitkomsten hiervan zijn in percentages en getallen weergegeven. Door kwantitatief onderzoek te doen konden er ook voorzichtige verbanden

Afstemming doelgroep

De vragenlijst is afgestemd op de respondenten. De groep heeft een relatief jonge leeftijdscategorie, hierom is de vragenlijst licht informeel vormgegeven. Omdat de jongeren een verminderde belastbaarheid hebben is gekozen voor een internetenquête zodat respondenten de mogelijkheid krijgen om op eigen tempo de enquête in te vullen (van Eden et al., 2015). Daarnaast kost een enquête minder tijdsinvestering dan bijvoorbeeld een interview. De enquête kostte gemiddeld vijf minuten om te voltooien. Het was voor het onderzoek niet nodig om contactgegevens te verkrijgen, de enquête is daarom anoniem afgenomen. Voor de analyse worden wel geslacht en leeftijd gevraagd. Deze zijn op geen enkele manier herleidbaar naar één specifiek persoon. De keuze voor de leeftijdsgroep van 16-27 jaar is gemaakt omdat het NJi (z.d.) deze leeftijd classificeert als 'jongeren'. De enquête is verspreid middels een bericht in de groep die voor hen vertrouwd is (zie afbeelding 3).

---

gelegd worden tussen verschillende factoren (Verhoef et al., 2019, p. 51).

Werving en methode

Werving

De enquête is gedeeld in de facebookgroep van MEetingpoint Privé. Deze groep bestaat uitsluitend uit jongeren met ME/CVS en is dus een geschikt forum om de enquête in te delen. Na elf dagen is er een herinnering geplaatst, dit heeft geleid tot een totaal van elf respondenten. Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten is er vanuit de stichting een mail gestuurd naar jongeren met ME/CVS die bij hen bekend zijn; hier is een totaal van 20 respondenten op gekomen. De vragen over de groep MEetingpoint Privé zijn bij de respondenten van de mailinglijst weggelaten.

In de inleiding van de vragenlijst is informed consent verwerkt. Daarin werd informatie gegeven over het onderzoek en hebben de respondenten moeten aanvinken dat ze akkoord zijn met de in de enquête genoemde punten. Vanaf 16 jaar hoeven jongeren geen toestemming meer te vragen aan hun ouders (Tilburg University, z.d.).

Methode

De enquête is verspreid middels Forms (Office 365). Deze tool is vanuit de HAN goedgekeurd rondom privacy en AVG wetgeving (Arts-Tielemans, 2021). Gekeken naar statistische maten is de enquête op ordinaal niveau opgesteld. Er zitten nominale componenten in, die voornamelijk aan het begin van de enquête naar boven komen. Vragen rondom tevredenheid en ervaringen zijn op ordinaal niveau gesteld zodat in de analyse ook hoger/lager aangegeven kan worden (Verhoef et al., 2019, p. 122-123).

In de opbouw van de enquête zaten verschillende thema's verwerkt ('Algemene vragen', 'Contact met vrienden' en 'MEetingpoint Privé'). De uitkomsten van de enquête zijn in Excel verwerkt en weergegeven in tabellen, grafieken en/of diagrammen (Verhoef et al., 2019, p. 71-72).

Resultaten

90%

Ervaart al meer dan 4 jaar klachten, 65% voelt zich (heel) erg belemmerd door deze klachten

20%

Heeft dagelijks of meerdere keren per dag contact met vrienden

Gemiddeld wil maar

8,3%

Minder vaak contact hebben met vrienden via verschillende communicatiemiddelen

Algemene gegevens respondenten

Er hebben in totaal 20 respondenten meegedaan waarvan 11 deelnemers zijn aangesloten bij de facebookgroep MEetingpoint Privé. Het overgrote deel van de deelnemers (80%) heeft een leeftijd van 21-27 jaar. Een kwart van de deelnemers woont alleen; de rest woont samen met ouders, partner of leeftijdsgenoten. 90% ervaart al meer dan vier jaar klachten van ME/CVS en meer dan de helft (65%) voelt zich (heel) erg belemmerd door deze klachten. 40% van de respondenten heeft naast ME/CVS ook nog een andere diagnose.

Dagbesteding

40% van de deelnemers kan niet werken of naar school door de ervaren klachten. De rest heeft (gedeeltelijke) dagbesteding met bijvoorbeeld school of werk.

Manier en frequentie van contact

Er is een gevarieerd beeld hoe vaak de deelnemers contact hebben met vrienden. 35% heeft een paar keer per maand contact met vrienden, een andere 35% geeft aan wekelijks contact te hebben. Maar 20% heeft dagelijks of meerdere keren per dag contact. De meest gebruikte contactmiddelen zijn hiervoor fysiek afspreken bij de respondent thuis, sociale media en/of telefonisch. Eén respondent geeft aan geen vrienden te hebben om contact mee te onderhouden.

Bij de vraag of de respondenten minder vaak, hetzelfde of vaker contact zouden willen kwam veel 'hetzelfde' of 'vaker' naar voren. Dit gaat voornamelijk om fysiek afspreken. Maar een klein percentage (gemiddeld 8,3%) geeft aan bij bepaalde communicatiemiddelen minder vaak contact te willen.

Stellingen

In de enquête zijn een aantal stellingen aan de respondenten voorgelegd. Er zijn een paar stellingen die eruit springen, deze staan hiernaast weergegeven. De rest van de stellingen geven een verdeeld antwoord (zie grafiek 1).

Omdat er maar 20 respondenten zijn, is het niet mogelijk om betrouwbare verbanden te leggen. Er zijn een aantal verbanden onderzocht om een indicatie te geven waar verder onderzoek naar kan worden gedaan.

Er is één sterk verband naar voren gekomen (correlatie=-0,73): hoe groter de belemmering die jongeren ervaren, hoe minder groot de tevredenheid is over het aantal vrienden. Het verband tussen de ervaren belemmering en eenzaamheid is minder groot, maar wel aanwezig (0,44). Ook het verband tussen de ervaren belemmering en de frequentie van contact is redelijk sterk (-0,46). Dit zou kunnen betekenen dat jongeren die grotere beperkingen ervaren minder tevreden zijn over het aantal vrienden en de frequentie dat ze contact hebben met vrienden. Daarnaast heerst er een grotere eenzaamheid onder deze jongeren. Verder is het verband onderzocht rondom de frequentie van contact en de tevredenheid hierover. Hieruit kwam een correlatie van (0,51). Hoe lager de frequentie, hoe minder tevreden jongeren zijn over die frequentie. Dit is een matig tot redelijk verband.

MEetingpoint Privé

91% van de respondenten is al vanaf de start van MEetingpoint Privé aangesloten. Er wordt 'redelijk wat' tot 'veel' begrip ervaren in de groep (81%). De pagina wordt weinig bezocht (81% minder dan 1- of een paar keer per maand). Daarbij is er ook weinig activiteit; 2 respondenten geven aan een paar keer per maand te reageren op een post of iets te posten. De overige 9 respondenten doen dit minder dan 1 keer per maand.

De groep heeft de jongeren tot nu toe verschillende dingen opgeleverd. Zo is het een plek om verhalen te delen, steun en begrip te krijgen, informatie te verkrijgen rondom ME/CVS en nieuwe mensen te leren kennen. Daarnaast geeft 45% aan dat deelname tot zover weinig tot niks heeft opgeleverd. Vier respondenten zouden graag willen zien dat er meer gepost wordt in de groep. Daarnaast zou één respondent het leuk vinden als er een 'klets uurtje' komt waarin leden kunnen aanschuiven en elkaar kunnen zien.

70%

Is het er (zeer) mee eens dat de klachten die ze ervaren hen belemmeren in het maken van vrienden.

80%

Geeft aan dat ze het er (zeer) mee eens zijn dat de klachten ze belemmeren in het onderhouden van vriendschappen.

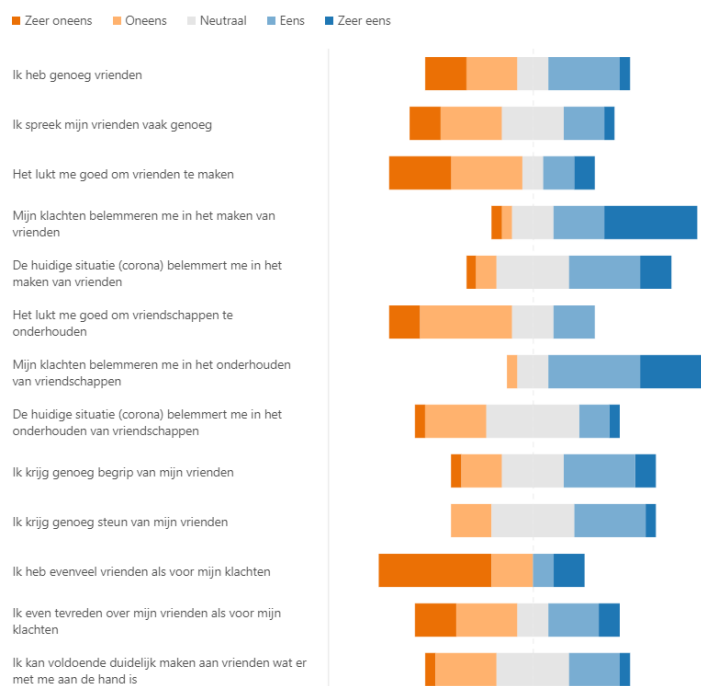
65%

Is het (zeer) oneens met de stelling: 'het lukt me goed om vrienden te maken'

60%

Geeft daarbij aan het (zeer) oneens te zijn met de stelling "het lukt me goed om vriendschappen te onderhouden"

12. Geef bij elke stelling aan in hoeverre je het er mee eens bent.

Grafiek 1: resultaten van respondenten op diverse stellingen rondom vrienden

Discussie

Er is vanuit literatuur bekend dat jongeren met ME/CVS te maken krijgen met onbegrip en dat dit kan leiden tot eenzaamheid. Er is echter nog weinig bekend over welke factoren dit beïnvloeden en hoe het sociaal contact bij jongeren met ME/CVS verloopt. Dit onderzoek kan handvaten geven voor belangrijke thema's bij verder onderzoek. Daarnaast kunnen deze thema's ook leidraad geven voor begeleiding rondom sociale contacten bij jongeren met ME/CVS (zie 'Aanbevelingen' op p.7).

Er zijn daarnaast een aantal discussiepunten rondom het onderzoeksproces.

Ten eerste hebben bijna alle respondenten (80%) een leeftijd van 21-27 jaar en ervaren ze al (bijna) vier jaar klachten van ME/CVS. Ook de belemmering van de klachten is hoog. De enquête daarbij is alleen verspreid onder jongeren die bij de stichting bekend zijn. Hierdoor is dit onderzoek niet representatief voor jongeren in de leeftijd van 16-20, jongeren die relatief kort klachten ervaren en jongeren die niet bekend zijn bij de stichting. Er is een mogelijkheid dat jongeren met deze kenmerken sociaal contact anders ervaren. Er is echter geen, voor de onderzoeker bekend, platform waarop meer jongeren bereikt kunnen worden. Daarbij draagt een samenwerking met de ME/CVS stichting veel kennis bij rondom (de omgang met) jongeren met ME/CVS.

Ten tweede heeft 40% van de respondenten naast ME/CVS ook een andere diagnose. Deze diagnoses (bijv. autisme) kunnen de resultaten van dit onderzoek beïnvloeden.

Daarnaast zijn er op moment van schrijven al 13 maanden aangepaste regels rondom corona wat samenkomen met sociaal contact bemoeilijkt. Het maken en onderhouden van contact is voor elke jongere op het moment moeilijk. In het onderzoek is geprobeerd dit onderscheid te maken door tegenover de vragen 'Mijn klachten belemmeren me in...' ook de vraag 'De huidige situatie (corona) belemmert me in...' te stellen. Hierdoor is er goed onderscheid gemaakt tussen de invloed van klachten en de maatregelen op het maken en onderhouden van sociale contacten.

De verbanden die in het onderzoek gelegd zijn, zijn berust op een klein aantal respondenten. Hierdoor neemt de betrouwbaarheid van de verbanden af. Echter kunnen de uitkomsten van deze verbanden wel gebruikt worden als aanleiding voor verder (kwalitatief) onderzoek naar jongeren met ME/CVS. In 'Aanbevelingen' (p.7) staat dit verder uitgewerkt.

Conclusie

Uit het onderzoek is gebleken dat 65% van de jongeren zich (heel) erg belemmerd voelt door hun klachten. De respondenten vormen het meest representatieve beeld voor jongeren in de leeftijd van 21-27 jaar, jongeren die meer dan vier jaar klachten ervaren en bekend zijn bij de stichting.

Het grootste deel van de respondenten geeft aan een paar keer per maand/wekelijks contact te hebben met vrienden. Maar 20% heeft dagelijks of meerdere keren per dag contact. De frequentie van contact hangt hier samen met de tevredenheid over de frequentie. Dit geeft aan dat jongeren over het algemeen meer tevreden zijn over de frequentie van contact als dit ook in hogere mate voorkomt. Dit wordt ondersteund door de vraag waarin bij verschillende communicatiemiddelen wordt gevraagd of de jongeren minder vaak, hetzelfde of vaker contact zouden willen op die manier. Maar een klein percentage (gemiddeld 8,3%) geeft aan soms minder vaak contact te willen.

Verder is 70% het er (zeer) mee eens dat de klachten die ze ervaren hen belemmeren in het maken van vrienden. Bij de ervaren belemmering in het onderhouden van vrienden geeft zelf 80% aan het er mee eens te zijn.

Het lukt 60-65% van de jongeren niet goed om vrienden te maken en/of te onderhouden.

Daarnaast zijn er ter indicatie verbanden gelegd. Deze verbanden zijn op een klein aantal respondenten berust en dus (nog) niet betrouwbaar. Het grootste verband ligt tussen de ervaren belemmering en de tevredenheid over het aantal vrienden. Hoe groter de belemmering is die jongeren ervaren, hoe minder tevreden ze zijn over de hoeveelheid vrienden. De ervaren belemmering heeft ook een negatieve beïnvloeding op de frequentie van contact (jongeren hebben minder vaak contact met vrienden) en eenzaamheid (er heerst een grotere eenzaamheid onder jongeren die een hogere belemmering ervaren).

De facebookgroep MEetingpoint Privé wordt nog weinig bezocht en heeft weinig activiteit. Bij 45% van de jongeren heeft de groep tot zover nog niks opgeleverd. Er is wel enige behoefte aan meer activiteit, met als voorbeeld een 'kletsuurtje' waarin iedereen elkaar kan zien.

Aanbevelingen:

Representativiteit verhogen

Zoals in de discussie is aangegeven vormen de respondenten van het onderzoek niet een representatieve groep voor 'jongeren met ME/CVS'. Door aanvullend onderzoek te doen bij een gevarieerde groep jongeren kunnen mogelijke nieuwe verbanden gelegd worden. Dit zorgt ook voor meer respondenten zodat verbanden betrouwbaar te leggen zijn en eventueel versterkt kunnen worden.

Verdieping middels vervolgonderzoek

In het onderzoek zijn voorzichtige verbanden gelegd en de belangrijkste thema's in kaart gebracht. In deze data kan verdere verdieping gezocht worden. Hieronder staan een aantal voorbeelden voor onderwerpen:

- Wat is de reden dat 20% van de jongeren dagelijks of meerdere keren per dag contact heeft met vrienden en 70% een paar keer per maand/wekelijks?
- Wat is de reden dat sommige jongeren niet tevreden zijn over de frequentie en/of

hoeveelheid sociale contacten en die tevredenheid nog niet bereikt hebben?

- Welke klachten/gevolgen zijn het meest belemmerend in het maken en onderhouden van vrienden?
  - o Met als vervolgcactie: Zijn er mogelijkheden die jongeren kunnen benutten om dit meer naar tevredenheid te kunnen?
- Welke invloed hebben andere diagnoses op de uitkomsten van dit onderzoek? 40% heeft een andere diagnose naast ME/CVS, veranderen de cijfers als er alleen maar onderzoek wordt gedaan naar jongeren zonder multimorbiditeit?
- Uit de literatuur komt dat de ervaring van sociaal contact samenhangt met het welzijn van jongeren. Welke invloed heeft de ervaring van sociaal contact op jongeren met ME/CVS?

Begeleiding

Aan de hand van dit onderzoek en eventueel vervolgonderzoek kan door verschillende professionals gekeken worden naar mogelijkheden in begeleiding. Door te weten hoeveel (en op welke vlakken) jongeren met ME/CVS moeite hebben rondom sociaal contact, kan het onderwerp bespreekbaar, geprioriteerd en verbeterd worden.

Literatuurlijst

- Arts-Tielemans, M. [Magelien Arts-T. (2021, 15 januari). *Magelien Arts-Tielemans OLL2 gebruik van digitale tools voor enquêtes Beste studenten, APS-Ergotherapie-Studenten TEAM 2 Leerjaar 2 Hierbij een bericht over* [Microsoft Teams]. Microsoft Teams. <https://teams.microsoft.com/l/message/19:e78d4884be244055abba45681f233bef@thread.tacv2/1610717132106?tenantId=5d73e7b7-b3e1-4d00-b303-056140b2a3b4&groupId=7d48b4ad-6504-468b-bfc7-22cd4a7c9dc1&parentMessageId=1610717132106&teamName=APS-Ergotherapie-Studenten%20TEAM%202%20Leerjaar%20&channelName=01.%20Lerende%20ET&createdTime=1610717132106>
- Bethlehem, J. (z.d.). *Achtergronden/ Online-onderzoek*. Survey-onderzoek. Geraadpleegd op 7 februari 2021, van <http://www.survey-onderzoek.nl/online.html>
- Blok, A., & Houtveen, J. (2011). *Omgaan met onverklaarde lichamelijke klachten*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Coumans, M. (2020). *Welzijn van jongeren*. Centraal Bureau voor Statistiek. <https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2020/welzijn-van-jongeren/>

- Gezondheidsraad. (2018, maart). *ME/CVS* (Nr. 2018/07).
<https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/03/19/me-cvs>
- Le Granse, M., Van Hartingsveldt, M., Kinébanian, A. (Reds.). (2017). *Grondslagen van de ergotherapie* (5e druk). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- ME/CVS Stichting Nederland. (z.d.-a). *Jongeren met ME/CVS*. Geraadpleegd op 13 december 2020, van <https://mecvs.nl/leven-met-mecvs/jongeren-met-mecvs/>
- ME/CVS Stichting Nederland. (z.d.-b). *Ouders van kinderen/jongeren met ME/CVS*. Geraadpleegd op 13 december 2020, van <https://mecvs.nl/leven-met-mecvs/informatie-voor-ouders/>
- ME/CVS Stichting Nederland. (z.d.-c). *Wat is ME/CVS?* Geraadpleegd op 13 december 2020, van <https://mecvs.nl/informatie-mecvs/wat-is-mecvs/>
- ME/CVS Stichting Nederland. (z.d.-d). *MEetingpoint*. Geraadpleegd op 6 februari 2021, van <https://mecvs.nl/leven-met-mecvs/meetingpoint/>
- MEetingpoint Privé*. (z.d.). Facebook. Geraadpleegd op 6 februari 2021, van <https://www.facebook.com/groups/meetingpointprive>
- NJi. (z.d.). *Van jeugd naar volwassenheid*. Geraadpleegd op 7 februari 2021, van <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/van-jeugd-naar-volwassenheid>
- Spanjer, M. (2007). *De eenvoud van projectmatig werken: Vol. tweede druk, tweede oplage*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Tilburg University. (z.d.). *Hoe regel ik toestemming van respondenten (informed consent)?* Geraadpleegd op 7 februari 2021, van <https://www.tilburguniversity.edu/nl/over/gedrag-integriteit/privacy-en-security/onderzoeksdata/toestemming>
- van Beuningen, J., & Moonen, L. (2014, juni). *De sociale context van geluk: wat is belangrijk voor wie?* Centraal Bureau voor de Statistiek.
- van Eden, D., Jansen, Y., Zephat, J., & de Ras, O. (2015, juni). Zelfmanagement van de zieke werknemer bij re-integratie: ook een kans voor de bedrijfsarts?!! *Tijdschrift voor Bedrijfs- en Verzekeringsgeneeskunde (TBV)*, 6. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12498-015-0116-z>
- Verhoef, J., Kuiper, C., Neijenhuis, K., Dekker-van Doorn, C., & Rosendal, H. (2019). *ZorgBasics- Praktijkgericht onderzoek* (2de editie). Boom uitgeverij Amsterdam.
- GGD Noord- en Oost-Gelderland. (z.d.). *Hoe gaat het met ons? GGD doet tweede peiling in corona-tijd*. Geraadpleegd op 7 februari 2021, van <https://www.ggdnog.nl/over-de-ggd/nieuws/hoe-gaat-het-met-ons-ggd-doet-tweede-peiling-in-corona-tijd>